

Ginneken, Ludovicus Josephus Jacobus van

* 24 februari 1889 (Zundert)

† 23 oktober 1970 ('s-Hertogenbosch)

opleiding:

- studie geneeskunde g.u. Amsterdam
- 1916 artsexamen g.u. Amsterdam
- 1919 assistent voor huid- en geslachtsziekten Leiden
- 1920 cursus radiologie bij dr. A.L.G. Béclère (Parijs)

Van Ginneken werd geboren op 24 februari 1889 te Zundert en is overleden op 23 oktober 1970 te 's-Hertogenbosch. Over zijn jeugd zijn ons geen gegevens bekend. Hij studeerde medicijnen aan de universiteit van Amsterdam en legde daar het artsexamen af op 4 maart 1916. Direct daarna ging hij in militaire dienst tot eind 1918. Van 1 januari 1919 tot eind december van dat jaar was hij assistent te Leiden op de afdeling voor huid- en geslachtsziekten. Daarna begaf hij zich, zoals velen van zijn generatie, naar Parijs teneinde bij de befaamde Franse röntgenpionier Antoine Béclère (1856-1939) een cursus radiologie te gaan volgen. In oktober 1920 liet hij zich, komende uit Parijs, inschrijven in 's-Hertogenbosch. Hij werd tijdelijk verbonden aan het Groot Ziekengasthuis (gzg), waar een nieuwe polikliniek voor huidziekten was geopend, met een honorarium van 600 gulden per jaar (!). De vaste aanstelling als geneesheer-specialist voor huid- en geslachtsziekten volgde op 1 januari 1924. Deze praktijk droeg hij later over aan zijn neef, de dermatoloog dr. D.J.H. Bour.

De eerste decennia van de radiologie in 's-Hertogenbosch

In 's-Hertogenbosch waren in 1920 vier ziekenhuizen: het Carolusziekenhuis (gesticht in 1876), het St. Johannes de Deo ziekenhuis van de Broeders (van 1879), het Protestantse ziekenhuis (van 1914) en het oudste, reeds in 1274 gedocumenteerde Gasthuis of Grootgasthuis dat vanaf 1817 Groot Ziekengasthuis wordt genoemd. Tijdens de sloop van de middeleeuwse gebouwen van het gzg, begonnen in 1911, nam in dat zelfde jaar de nieuwbouw een aanvang. Toen het eerste deel daarvan (aan wat thans het Loeffplein is) voltooid was, kon het eerste röntgentoestel in het gzg geplaatst worden: dit kostte toen 750 gulden. In december 1911 zijn de eerste röntgenopnamen gemaakt. Het toestel was aangeschaft op voorstel (1911) van dr. S. Diamant, die een kleine huisartspraktijk uitoefende in de stad. Deze nieuwbouw zou nog tot 1915 duren, maar het werd dan ook een hypermodern ziekenhuis met een eigen elektrische centrale ter voorziening van licht, water en verwarming.

Het tweede toestel dat in 1920 werd aangeschaft, had al een heel ander prijskaartje van 3.770 gulden en met bijkomende kosten kwam dit in totaal op circa 12.000 gulden. Pas toen Van Ginneken formeel door het bestuur van het GZG als röntgenoloog was aangesteld, werd dit toestel vanaf 1 januari 1921 geregeld gebruikt. Van Ginneken was daarmee grondlegger van de röntgenafdeling in het GZG en de eerste röntgenoloog in Midden-Brabant. In Tilburg begon dr. H.B. Goettsch zijn werkzaamheden in het St. Elisabethziekenhuis immers pas in 1942 en in Eindhoven duurde het tot 1961 voordat een röntgenoloog - in de persoon van dr. J.J. Cobben - in het toenmalige Binnenziekenhuis, thans het Catharinaziekenhuis, werd benoemd.

In het contract met het gzg waren uiteraard ook de financiën geregeld: van de ontvangsten werd door het ziekenhuis eerst 10% afgehouden als onkosten, de rest werd gedeeld met Van Ginneken. Deze was overigens weinig gelukkig met de afdeling en het pas aangeschafte röntgenapparaat dat volgens hem 'het slechtste van heel Nederland' was. Hij vond het inadequaat en zeer onveilig, terwijl bovendien de ruimte waarin het was opgesteld, te klein was. Voor onderzoek van maag of hart was het toestel ongeschikt, zodat de internisten hun patiënten naar Nijmegen of Utrecht moesten verwijzen. Van Ginneken kreeg een nieuw toestel in 1926, maar de gevraagde ruimte werd pas in 1932 gerealiseerd met de uitbreiding van het ziekenhuis aan de Nieuwstraat (1930-32). Er kwamen toen twee kamers, één voor diagnostiek en de andere voor therapie. Naast de afdeling in het GZG omvatte de praktijk aanvankelijk nagenoeg heel Midden-Brabant. Behalve drie van de vier

ziekenhuizen in Den Bosch - het Protestantse ziekenhuis deed niet mee - vielen daar ook (geheel of gedeeltelijk) onder Eindhoven, Waalwijk, Boxtel, Schijndel en de gevangenis 'Nieuw Vosseveld' te Vught.

Het dwingt enige bewondering af dat Van Ginneken naast zijn drukke praktijk, al was het op bescheiden wijze, nog enkele bijdragen aan de ontwikkeling van het specialisme wist te leveren. Aan de feestbundel aangeboden aan dr. A.J.M. van Moorsel, ter gelegenheid van diens 25-jarig jubileum als 'eerste geneesheer-chirurg' van het Groot-Ziekengasthuis, leverde Van Ginneken een - zeker voor die tijd - doorwrochte bijdrage. Van Ginneken hield als actief lid van de vereniging in de jaren dertig enkele voordrachten op de algemene vergaderingen, onder meer over het röntgenologisch onderzoek van het maag-darmslijmvlies en het gebruik van thorotrast bij bronchografie. In 1942 deed hij verslag van zijn ervaringen met pneumarthografie volgens de methode van J. Oberholzer (Arau, Duitsland). Samen met de chirurg J.F. Nuboer, de latere hoogleraar chirurgie te Utrecht, had hij zich bij Oberholzer op de hoogte gesteld van deze nieuwe techniek. Van Ginneken vond dat zijn Nederlandse collega's de voordelen van de pneumarthografie miskenden, want zelf beschouwde hij het als 'een zeer nuttig hulpmiddel voor de kliniek der gewrichtsafwijkingen vooral van de knie'.

In 1946 was de Commissie voor Beroepsaangelegenheden opgericht. Deze voorzag een toenemende behoefte aan radiologen en kwam in verband daarmee tot een nieuwe regeling voor de opleiding radiologie met een aantal erkende opleiders, tot wie Van Ginneken als volledig opleider voor zowel diagnostiek als therapie behoorde. Zijn leerling en latere opvolger, M.P.A.M. Kneepkens, werd voor een deel van zijn opleiding van 1947 tot 1949 bij hem assistent. Tot 1950 bleef Van Ginneken alleenheerser op de afdeling. Met ingang van 1 oktober 1950 werd Kneepkens, die toen zijn opleiding had voltooid, als tweede man aangesteld. Van Ginneken bleef officieel nog in functie tot zijn pensionering op 1 maart 1954. De afdeling was hem echter zo dierbaar dat hij daarna nog jaren lang, tot kort voor zijn overlijden, vrijwel dagelijks de afdeling bleef bezoeken en daar nog hand- en spandiensten verrichtte.

Publicaties:

S. Diamant, 'Geboorte van een merkwaardig dubbelmonstrum (met een plaat)', *NTvG* 58 I (1914) 35-38.

S. Diamant, 'Een geval van beenbreuk van Osgood-Schlatter', *NTvG* (1916) 28-30.

L. van Ginneken, 'Enkele beschouwingen over Röntgenbestraling bij borstkanker', in: A. van Moorsel, *Gedenkschrift ambtsjubileum van dr. A. van Moorsel, 1ste geneesheer Groot-Zieken-Gasthuis 's-Hertogenbosch, 1900-1925* ('s-Hertogenbosch 1925) 73-78.

L. van Ginneken, 'Ervaringen over 100 pneumarthografieën', *NTvG* 87 III (1943) 1243-1245.